

EGE BÖLGESİ HAPİSHANELERİ AÇLIK GREVLERİ İZLEM RAPORUDUR

23 ŞUBAT 2024

A. GİRİŞ

Türkiye'deki hapisanelerde yaşanan insan hakları ihlallerinin sonlandırılması, ağırlaşan infaz koşullarının düzeltilmesi, İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde tutulan Abdullah ÖCALAN, Ömer Hayri KONAR, Hamili YILDIRIM ve Veysi AKTAŞ üzerinde, uzun zamandır sürdürülen tecrit koşullarına son verilerek aile ve avukat görüşlerinin sağlanması ve Kürt meselesine demokratik çözüm talebiyle hapisanelerdeki mahpuslar tarafından 27 Kasım 2023 tarihinde süreli-dönüşümlü açlık grevi eylemine başladıklarını kamuoyuna duyurulmuştur.

27 Kasım 2023 tarihinden bu yana Türkiye'deki hapisanelerde bulunan siyasi mahpusların tecride karşı süreli ve dönüşümlü açlık grevi eylemi raporun yayınlandığı gün itibariyle 90. günündedir.

Ege Bölgesi'nde bulunan hapisanelerde mahpusların devam ettirdiği süreli ve dönüşümlü açlık grevlerinin izlenmesi ve herhangi bir ağır hak ihlali yaşanmaması için İHD İzmir Şubesi, ÖHD İzmir Şubesi, ÇHD İzmir Şubesi, Ege Tuhay-Der ile ortak bir koordinasyon içerisine girilmiştir.

Özgürlük İçin Hukukçular Derneği İzmir Şubesi Hapishane Komisyonu, İnsan Hakları Derneği İzmir Şubesi Hapishane Komisyonu, Çağdaş Hukukçular Derneği İzmir Şubesi Hapishane Komisyonu ve Ege TUHAY-DER tarafından Ege Bölgesi'nde bulunan; *İzmir 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi, İzmir 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi, İzmir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi, İzmir 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi, İzmir 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi, İzmir 3 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi, İzmir 4 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi, İzmir Kadın Kapalı Hapishanesi, Menemen T Tipi Kapalı Hapishanesi, Ödemiş T Tipi Kapalı Hapishanesi, Manisa T Tipi Kapalı Hapishanesi, Akhisar T Tipi Kapalı Hapishanesi, Bodrum S Tipi Kapalı Hapishanesi, Burhaniye T Tipi Kapalı Hapishanesi, Burhaniye T Tipi Kapalı Hapishanesi, Kepsut L Tipi Kapalı Hapishanesi, Denizli T Tipi Kapalı Hapishanesi'nde bulunan mahpuslar ziyaret edilerek; hapisanelerdeki yapısal ve genel sorunların yanı sıra mahpusların maruz kaldığı hak ihlalleri tespit edilmiş ve bu ihlaller raporlaştırılarak kamuoyu ile paylaşılmaktadır.*

İşbu rapor, Ege Bölgesi'ndeki hapisanelerde 27 Kasım 2023 tarihinde tecride karşı mahpuslar tarafından başlanılan açlık grevi eylemlerine ilişkin durumun kamuoyuna aktarılması amacı ile hazırlanmıştır. Raporların, ulusal ve uluslararası kamuoyu nezdinde paylaşılması amaçlanmıştır.

B. YÖNTEM

Bu raporda, avukatlar tarafından hapisanelerde gerçekleştirilen ziyaretler dışında mahpusların aileleri ile yapılan telefon görüşmelerinden ve mahpusların, kurumlara ve avukatlarına gönderdikleri mektup ve fakslardan edinilen bilgiler kullanılmıştır.

C. AÇLIK GREVİ EYLEMİNE İLİŞKİN VERİLER VE HAK İHLALLERİ

Ege Bölgesi hapisanelerinde yapılan ziyaretler sonucunda 27 Kasım 2023 tarihinde açlık grevi eylemine başlayan mahpusların ortak taleplerinin “İmralı Ada Hapishanesi’nde mutlak tecritte tutulan Abdullah Öcalan’ın tecrit koşullarının sonlandırılması, her mahpusa tanınan aile ve avukat görüş hakkının Abdullah Öcalan’a da tanınarak yasal haklarını kullanmasına izin verilmesi” olduğu belirtilmiştir. Ayrıca tüm hapisanelere sirayet eden tecrit ve kötü muamelenin de son bularak Kürt sorununun demokratik yollarla çözülebilmesi için adım atılması da mahpusların talepleri arasındadır.

Hapishane özelinde edindiğimiz açlık grevi eylemlerine ilişkin bilgiler aşağıda belirttiğimiz gibidir:

İZMİR 1 NOLU F TİPİ YÜKSEK GÜVENLİKLİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapisanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,
- Açlık grevi eylemine 7 gün süreli ve dönüşümlü olarak devam ettikleri,
- İdare tarafından iye olarak 1 lt su, meyve suyu, tuz, şeker, yoğurt verildiği,
- B1 veya B Kompleks vitaminlerin verilmediği,
- Sağlık kontrollerinin odaya gelindiği zaman yapılmasına onay verdikleri, revire çağırıldıklarında revire gitmedikleri, düzenli kilo, tansiyon, nabız ölçümlerinin yapılmadığı,
- Açlık grevine giren mahpusların daha önceki süreçlerde uzun süreli açlık grevi eylemlerine girdikleri,
- Açlık grevi eylemindeki mahpuslar hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı tarafımıza aktarılmıştır.

İZMİR 2 NOLU F TİPİ YÜKSEK GÜVENLİKLİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapisanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,
- Açlık grevi eylemine 7 gün süreli ve dönüşümlü olarak devam ettikleri,
- İdare tarafından iye olarak 1 lt su, meyve suyu, tuz, şeker, yoğurt verildiği,
- B Kompleks vitaminin mahpuslar talep etmeden verilmediği,
- Sağlık kontrollerinin odaya gelindiği zaman yapılmasına onay verdikleri, ölçüm için revire çağırıldıklarında gitmedikleri, düzenli kilo, tansiyon, nabız ölçümlerinin yapılmadığı,
- Açlık grevine giren mahpusların daha önceki süreçlerde uzun süreli açlık grevi eylemlerine girdikleri,
- Açlık grevi eylemindeki mahpuslar hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezaları verildiği tarafımıza aktarılmıştır.

İZMİR 1 NOLU T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapisanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,

- Açlık grevi eylemine mahpusların tek tek 7'şer gün süreli ve dönüşümlü eyleme girdikleri,
- Açlık grevine giren mahpusların daha önceki süreçlerde uzun süreli açlık grevi eylemlerine girdikleri,
- Grev sürecinde idare tarafından mahpuslara iâşe olarak günde 1 yemek kaşığı tuz, 1 yemek kaşığı şeker, 3 tane limon verildiği,
- Kilo, tansiyon, nabız ölçümlerinin sağlıkçı tarafından oda kapısının önünde yapıldığı, ölçümlerin her gün yapılmadığı,
- Grev süresince vitamin almadıkları, hapishane idaresinin sağlamadığı,
- Açlık grevine giren mahpusların daha önceki süreçlerde uzun süreli açlık grevi eylemlerine girdikleri tarafımıza aktarılmıştır.

İZMİR 2 NOLU T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapishanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,
- Açlık grevi eylemine ikişer mahpusun 7'şer gün süreli ve dönüşümlü eyleme girdikleri,
- Açlık grevi eylemine giren bazı mahpuslarda grev sürecince soğuk algınlığı olduğu,
- Açlık grevi eylemine giren mahpusların ortalama 3-4 kilo kayıp ettikleri,
- Açlık grevine giren mahpusların daha önceki süreçlerde uzun süreli açlık grevi eylemlerine girdikleri,
- İdare tarafından iâşe olarak mahpuslara, 50-70 gr tuz, 120 gr şeker, 20 gr karbonat (tarihi geçmiş), 3 limon ve 1 adet 500 ml lik su verildiği,
- Açlık grevindeki mahpusların günlük kilo, tansiyon, nabız, şeker ölçümlerinin sağlıkçı tarafından koridorda yapıldığı doktorun gelmediği, hafta sonu ölçümlerin yapılmadığı,
- B1 veya B Kompleks vitaminlerin verilmediği,
- Açlık grevi eylemine giren mahpuslar hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı ve 1 ay etkinlikten men cezası verildiği tarafımıza aktarılmıştır.

İZMİR 3 NOLU T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapishanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,
- Açlık grevi eylemlerinin başında ilk giren iki mahpusun 8'er gün süreli ve dönüşümlü eyleme girdikleri, daha sonra 10 gün süreli ve dönüşümlü şekilde eyleme devam ettikleri,
- İdare tarafından iâşe olarak 1 litre su, şeker, tuz ve limon verildiği ancak yetersiz olduğu,
- B1 veya B kompleks vitaminlerin verilmediği,
- Sağlık kontrollerinin (nabız, kilo, tansiyon ölçümlerinin) yapıldığı ancak doktorun gelmediği,
- Açlık grevine giren mahpusların daha önceki süreçlerde uzun süreli açlık grevi eylemlerine girdikleri,
- Açlık grevi eylemine ilk giren mahpus hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı ve hücre cezası verildiği tarafımıza aktarılmıştır.

İZMİR 4 NOLU T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapishanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,
- Açlık grevi eylemlerinin başında ilk giren iki mahpusun 7'şer gün süreli ve dönüşümlü eyleme girdikleri, daha sonra 6 gün süreli ve dönüşümlü şekilde eyleme devam ettikleri,

- İdare tarafından i e olarak su, tuz, Şeker verildiği bazen de meyve suyu verildiği, karbonat verilmediği,
- B vitamininin mahpusların talep ettiği ancak verilmediği,
- Sağlık kontrollerinin yapıldığı ancak kođuŐta yapılmadığı revire gittikleri, ancak hafta sonları “hekim yok” denilerek Kampüs Hastanesi’ne götürölmek istendikleri, jandarmanın kötü muamelesi nedeniyle bunu kabul etmedikleri,
- Açlık grevine giren mahpuslarda ortalama 1,5-2,5 kilo kaybı olduğu,
- Açlık grevi eylemine giren mahpuslar hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı, “1 ay etkinliklerden men cezası” verildiği tarafımıza aktarılmıştır.

İZMİR KADIN KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapishanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,
- Açlık grevi eylemlerinin 10 gün süreli ve dönüşümlü olarak devam ettiği,
- İdare tarafından i e olarak, 2 adet limon, bir avuç tuz, bir avuç Şeker, 1 pet su, karbonat verildiği,
- B12 (Benexol) vitamini verildiği,
- Sağlık personeli tarafından tansiyon, kilo ve nabız ölçümlerinin yapıldığı, ancak ölçüm yapılan tartıların bozuk olduğu,
- Açlık grevine giren mahpuslarda ortalama 3-5 kilo kaybı yaŐandıđı,
- Grev boyunca psikolog ve müdürün odalara gelerek greve kendi istekleriyle girip girmediklerinin sorulduğu,
- Açlık grevine giren bazı mahpusların daha önceki süreçlerde ortalama uzun süreli açlık grevi eylemlerine girdikleri tarafımıza aktarılmıştır.

MENEMEN T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapishanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,
- Açlık grevi eylemlerinin 15 gün süreli ve ikişer mahpus dönüşümlü olacak Şekilde devam ettiği,
- İdare tarafından i e olarak tuz, karbonat ve Şeker verildiği ancak yetersiz olduğu,
- Sağlık kontrollerinin açlık grevi eylemlerinin başında yapılmadığı, 15 Şubat 2024 tarihinden itibaren günlük nabız, kilo, tansiyon ölçümlerinin arada bir kođuŐa gelerek yapılmaya baŐlandıđı tarafımıza aktarılmıştır.

ÖDEMİŞ T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapishanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,
- Açlık grevi eylemlerinin 10 gün süreli ve dönüşümlü olarak devam ettiği,
- Açlık grevi eylemine baŐlayacaklarına ilişkin idareye dilekçe verdikten sonra doktorun mahpusları revire çağırdığı, grev öncesinde herhangi bir Őikayetleri olup olmadığının sorulduğu, daha sonra psikolog görüŐmesine çıkarıldıkları,
- Kilo, nabız ve tansiyon ölçümlerinin sağlık personeli tarafından koridorda yapıldığı, kan tahlili için ilk gün ve son gün yapılacağı söylendiği daha sonra 5. Gün ve son gün yapılacağı söylendiği, kan tahlilini daha önce girdikleri açlık grevi eylemlerinde hapishanedeki revirde alındığı ancak bu sefer hastaneye götürölmek istendikleri, bu uygulamayı mahpusların

- istemediği, E. B. isimli mahpusun açlık grevini sonlandırdığı gün kan tahlili için hastaneye götürüldüğü, ancak sonuçlarının henüz kendisine verilmediği,
- Açlık grevinde yaklaşık olarak günlük 2-3 bardak açık çay, 1 bardak sabah 1 bardak akşam limonlu şerbet, kahve, toz içecekler (tuzlu limonata) içtiklerini, bunları kendilerinin kantinden temin ettikleri,
  - Açlık grevinde kendilerine idare veya doktor tarafından saf B1 vitamini verilmediği, B Kompleks şeklinde vitaminlerin de verilmediği,
  - Açlık grevi eylemine giren mahpusların ilk günlerde baş ağrısı, baş dönmesi, uykusuzluk, mide ağrıları ve mide krampları sorunları yaşadığı,
  - Açlık grevine giren her mahpusun ortalama 2-3 kilo kaybettiği tarafımıza aktarılmıştır.

MANİSA T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapisanede mahpusların açlık grevi eylemine girildiği,
- Açlık grevi eylemlerinin 3 gün süreli ve dönüşümlü olarak devam ettiği,
- Açlık grevi eylemine giren mahpusların ortalama 2-3 kilo arası kilo kaybı olduğu,
- Açlık grevine giren mahpusların daha önceki yıllarda da açlık grevi eylemine katıldıkları,
- Mahpusların taleplerine rağmen TTB'nin kitapçığında belirtmiş olduğu karbonat, şeker, tuzun kendilerine bizzat verilmediği, göremedikleri bir ortamda sıvı içerisinde karıştırılarak sıvı şeklinde kutuda limonlu bir sıvı içecek verildiği ve içerisinde bu maddelerin konulduğunun sözlü olarak söylendiği, hijyen olmadığından tüketmedikleri, karbonat verilmediği, karbonatın kantinde de satılmadığını, su verilmediği ve ihtiyaçlarını mahpusların kendilerinin karşıladığı,
- B12 vitamini 7 adet verildiği,
- İlaç olarak 1 litre süt, 3 gün yetecek kadar yoğurt verildiği,
- Açlık grevinin ilk ve son gününde herkese revirde kan tahlili, kilo takibi, tansiyon, nabız, şeker takibi yapıldığı, ilk gün ve son gün doktor kontrolünün revirde yapıldığı,
- Açlık grevi öncesi psikoloğun kendileriyle görüştüğü,
- Mahpusların bir kısmında açlık grevi eyleminden çıktıktan sonra kabızlık sorunu yaşadığı,
- Açlık grevi eylemine katılan mahpuslardan; Ş. E. isimli mahpusun mide sorunları olduğu, uyku sorunları, baş ağrısı ve unutkanlık olduğu, gece yatmadığı, gündüz ise en fazla 1-2 saat uyuduğu, A. A. İsimli mahpusun dalağı olmadığı ve kansızlık sorunu olduğu, S. O. İsimli mahpusun Hepatit B hastası olduğu tarafımıza aktarılmıştır.

AKHİSAR T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapisanede 27 Kasım 2023 tarihinde açlık grevi eylemine başlanıldığı,
- Açlık grevi eylemlerinin 3 gün süreli ve dönüşümlü olarak yapıldığı,
- R.Ç. ve S.G. isimli mahpusların açlık grevi eylemini bitirdikten sonra hapisaneden sürgün edildikleri,
- Açlık grevi giren mahpuslara, hapisane idaresi tarafından tuz şeker ve karbonat verildiği ancak vitamin verilmediği,
- Açlık grevindeki mahpusların doktor tarafından takip edildikleri, kan tahlili, tansiyon takibi yapıldığı tarafımıza aktarılmıştır.

DENİZLİ T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapisanede 18 Aralık 2023 tarihinde açlık grevi eylemine başlanıldığı,
- Mahpusların 10 gün süreli olarak açlık grevi eylemine girdikleri,
- Açlık grevi eylemine giren mahpusların ortalama 2 ile 4 kilo kayıp ettikleri,
- Açlık grevi sürecinde idare tarafından mahpuslara limon, tuz, şeker ve vitamin kompleksi verildiği ancak karbonat verilmediği, mahpusların kendi imkanlarıyla ayran ve meyve suyu alarak onları tükettikleri tarafımıza aktarılmıştır.

BODRUM S TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapisanede 4 Aralık 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,
- Açlık grevi eylemlerinin ilk başlangıçta ikişer kişi 5 gün süreli ve dönüşümlü olarak başladığı ancak, 26 Aralık 2023 tarihinden itibaren bir kişinin 5 gün süreli ve dönüşümlü olacak şekilde eyleme devam ettikleri,
- Açlık grevi eylemine giren mahpuslara disiplin soruşturması açıldığı,
- Disiplin soruşturmalarına itiraz ettiklerinde İnfaz Hakimliği'nde savunmalarını anadilleri olan Kürtçe dilinde yapmak istedikleri ancak, kendilerine tercüman da getirilmediği, savunmalarını anadillerinde yapmalarına izin verilmediği bu nedenle savunma yapamadıkları,
- Kilo, nabız ve tansiyon ölçümlerinin yapılmadığı, kan tahlili alınmadığı,
- İdare tarafından iye olarak mahpusların kimisine günlük 2 tane kapalı pet bardakta su ve 2 tatlı kaşığına yakın toz şeker verildiği başka bir şey verilmediği, kimi mahpusa da her gün 1 lt hazır su, bir yemek kaşığı tuz, bir yemek kaşığı şeker, 1 yemek kaşığı karbonat verildiği ancak hiç kimseye limon, meyve suyu talep etmesine rağmen verilmediği,
- Açlık grevinde olan mahpusların nabız, kilo vb. ölçümleri için revire çağrıldığı, odaların bu ölçümlerin yapılmasını talep ettikleri ancak bu taleplerinin karşılanmadığı,
- Açlık grevinde olan mahpusların yaklaşık olarak günlük 1 bardak tuzlu ayran, 3 bardak meyve suyu, 3 bardak kahve ve içebildikleri kadar çay içtikleri, bunları kendilerinin kantinden temin ettikleri,
- Açlık grevinde kendilerine B1 vitamini verilmediği, B Kompleks şeklinde vitaminlerin de verilmediği,
- Açlık grevinde olan mahpusların koğuşlarında kişisel ihtiyaç ve bakımlarını kendilerinin yaptıkları tarafımıza aktarılmıştır.

BURHANİYE T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapisanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,
- Mahpusların 10 gün süreli ve dönüşümlü olarak açlık grevi eylemine girdikleri,
- Açlık grevi eylemine giren mahpuslara idare tarafından, grev süresince az miktarda tuz, şeker, karbonat, limon, bal, su verildiği, B vitamini aldıkları, ancak yetersiz miktarda verildiği,
- Hekime 3-4 günde bir çıktıkları, kan, şeker, kilo ve tansiyon takibi yapıldığı,
- Açlık grevi eylemine giren bazı mahpuslarda ishal ve bulantı olduğu,
- Açlık grevi eylemine giren mahpusların ortalama 2 ile 4 kilo kayıp ettikleri,
- Açlık grevine giren mahpusların daha önceki süreçlerde ortalama 90-100 gün süreli açlık grevi eylemlerine girdikleri,
- Açlık grevi eylemini sonlandıran mahpuslara serum takılacağına söylendiği tarafımıza aktarılmıştır.

KEPSUT L TİPİ KAPALI HAPİSHANESİ

Heyetin açlık grevi eylemleri başladığı tarihten raporun yayınlandığı tarihe kadar farklı tarihlerde mahpuslarla yapmış olduğu görüşmelerde;

- Buldukları hapisanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevi eyleminin devam ettiği,
- Mahpusların 10 gün süreli ve dönüşümlü olarak açlık grevi eylemine girdikleri,
- İdare tarafından iaşelerin verildiği ancak az ve yetersiz olduğu,
- Açlık grevi eylemine giren mahpusların sağlık kontrollerinin yapıldığı, kan, şeker, tansiyon nabız ve kilolarının kontrol edildiği,
- Açlık grevine giren mahpuslara idare tarafından tuz, şeker, karbonat, limon, meyve suyu ve vitamin verildiği tarafımıza aktarılmıştır.

D. TESPİT VE ÖNERİLERİMİZ

Bu raporun açıklandığı gün itibariyle hapisanelerde, yaşanan insan hakları ihlallerinin sonlandırılması, ağırlaşan infaz koşullarının düzeltilmesi, İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde tutulan Abdullah ÖCALAN, Ömer Hayri KONAR, Hamili YILDIRIM ve Veysi AKTAŞ üzerinde, uzun zamandır sürdürülen tecrit koşullarına son verilerek aile ve avukat görüşlerinin sağlanması ve Kürt meselesine demokratik çözüm talebiyle 27 Kasım 2023 tarihinde başlayan süreli ve dönüşümlü açlık grevi eylemleri hala devam etmektedir. Eyleme katılan mahpus sayısı hapisaneden hapisaneye değişiklik gösterse de mahpuslar yoğunlukla 5-10 gün arası sürelerde süreli dönüşümlü açlık grevi eylemi yapmaktadır.

Açlık grevi eylemine giren mahpusların talebi; Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası Sözleşmeler ile Anayasa ve Ceza İnfaz Kanunu'nda güvence altına alınan temel hak ve özgürlükler doğrultusunda başta Abdullah Öcalan üzerindeki hukuka aykırı mutlak tecrit olmak üzere tüm hapisanelere yayılan tecrit politikalarının ve hak ihlallerinin son bulması, başta Abdullah Öcalan'ın ailesi ve avukatları ile görüşmesinin sağlanmasıdır. Asrın Hukuk Bürosu'nun yaptığı açıklamalara göre Abdullah Öcalan, 25 Mart 2021 tarihinden beri ailesi ve avukatları ile görüştürülmemektedir. Bu mutlak tecrit durumu iç hukuk mevzuatlarına aykırı olduğu gibi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarına göre de işkence ve kötü muamele yasağının ihlalidir.

Açlık grevlerinin başladığı tarihten bu yana Ege Bölgesi hapisanelerinde mahpuslarla yapılan görüşmeler sonucu edinilen bilgilere göre; mahpusların iaşelerinin düzenli verilmediği, sağlık kontrollerinin düzenli yapılmadığı veya hiç yapılmadığı gibi hapisane idarelerinin mahpusların yaşam ve sağlık haklarını gözetir şekilde hareket etmedikleri rapor edilmiştir. Mahpusların tıbbi hakları çerçevesinde hareket edilmemiş olması nedeniyle bunun önüne geçilememesi halinde ileride mahpusların sağlıkları açısından kalıcı ve daha ağır sonuçlar doğacağı düşünülmektedir.

Süreli ve dönüşümlü açlık grevi eylemini sürdüren mahpusların belli tıbbi bakım hakları olduğu kesinlikle unutulmamalıdır. Açlık grevinde olanların yaşamlarının korunması için düzenli sağlık kontrollerinin yapılması son derece önemlidir.

Birçok hapisanede açlık grevinin hekim gözetiminde sürdürülmediği, bir kısım hekimin ise meslek etiğine ve gerekli bilinç ve donanımla yaklaşım göstermedikleri rapor edilmiştir. Açlık grevindekilerin vücut endeksinin takibini sağlayacak düzeyde düzenli tahlil ve ölçümlerin yapılmaması sürecin sağlıklı takibini zorlaştırmaktadır.

Kimi hapisanelerde açlık grevinde bulunan mahpusların sağlık kontrollerinin yapılabilmesi için revire gitmeleri dayatılmakta olduğu tespit edilmiştir. Grevdeki mahpuslar revire gidemedikleri için hekim tarafından sağlık kontrolleri yapılmamaktadır. Açlık grevinde bulunan mahpusların minimum

düzye de enerji harcamaları önemlidir. Yürümek, onların enerji kayıplarını arttıran bir eylem olduğundan idarenin revire kadar gitmelerinde gerekli kolaylığı göstererek tekerlekli sandalye ayarlaması gerekmektedir.

Genel olarak Ege Bölgesindeki hapishanelerde idare tarafından açlık grevinde bulunanların alması zorunlu olan B1 vitamini, tuz, şeker, limon ve karbonatın düzenli ve yeterli miktarda verilmediği özellikle B1 vitaminin birçok hapishane idaresi tarafından temin edilmediği ve mahpusların bu nedenle B1 vitamini tüketemedikleri bazı hapishanelerde B12 kompleks olarak bu ihtiyaçları karşılamaya çalıştıkları veya bazı mahpusların B kompleks vitaminini dahi hiç tüketemedikleri tespit edilmiştir.

İdare tarafından iaşelerin eksik verilmesi veya verilmemesi, gerekli hijyenik ortamın sağlanmaması, günlük olarak hekim kontrolünde izlemin sağlanmaması, idare tarafından açlık grevindeki mahpuslara disiplin cezalarının verilmesi, refakatçi sağlanmaması gibi sorunlar açlık grevinde olan mahpuslara yönelik işkence ve kötü muamele olarak değerlendirilir.

Ayrıca, açlık grevleri sırasında izleme koordinasyonlarının genel olarak yaptığı gözlemlere göre açlık grevi eylemleri ile birlikte mahpuslara yapılan saldırılar, hücre ve disiplin cezaları, infaz yakmalar ile sürgünler hapishanelerdeki durumu daha da ağırlaştırmıştır. Özellikle verilen disiplin cezaları ile birlikte mahpusların sosyal etkinliklerden mahrum edilerek diğer mahpuslardan tecrit edildikleri rapor edilmiştir. **BM 31 Temmuz 1957 tarihli “Hükümlülere Muamelede uygulanacak Asgari Standart Kurallar”, Aralık 1988 tarihli “Herhangi Bir Şekilde Gözaltında Tutulan ya da Hapse Konulan Tüm Kişilerin Korunmasına Dair İlkeler Bütünü” ve Aralık 1990 tarihli “Mahpuslara Muamelede Temel İlkeler”** adlı kurallar ve esaslar bütününde mahpuslara uygulanması gereken muameleler belirtilmiştir. Mahpusların haklarının keyfi olarak kısıtlanması işkence ve kötü muamele kapsamında değerlendirilmeli, anayasa ve kanunlara uygun olarak mahpusların hakları kullanılmalıdır.

BM 10 Aralık 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi m. 5: “hiç kimse işkenceye veya zalimane veya insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele tarzına veya cezaya tabi kılınmayacaktır.” demektedir. Aynı zamanda Anayasa m. 17’de de “işkence yasağı” düzenlenmiştir.

Ayrıca BM 16 Aralık 1966 tarihli Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ile 10 Aralık 1984 tarihli İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme’de de insan onurunun korunması benimsenerek her türlü kötü muamele ve işkence yasaklanmıştır.

Ancak açlık grevi eylemine giren mahpuslara yönelik olarak gerçekleştirilen tüm bu keyfi muameleler işkence ve kötü muamele kapsamında değerlendirilmelidir.

Hapishane hekimleri açlık grevinde bulunan mahpusların takibini yapmak ve sağlıklarını kontrol altında tutmakla sorumludurlar. **Dünya Tabipler Birliği’nin Malta ve Tokyo Bildirgelerine ve Türk Tabipler Birliği’nin hazırlamış olduğu “Açlık Grevi Sırasında Dikkat Edilmesi Gereken Konular”** adlı bilgi notuna dayanarak açlık grevinde bulunan mahpusların takiplerini yapmakla görevlidirler.

Türkiye hem BM hem de Avrupa Konseyi’ne üye olan bir devlet olarak hukukun uygulanmasında tüm bu sözleşme ve esasları göz önünde bulundurmamak zorundadır.

Tüm bu yaşanan eksikliklerden yola çıkılarak açlık grevi sırasında tıbbi olarak yapılacak olanları tekrarlamakta yarar görmekteyiz:

- Mahpuslar, açlık grevine başladıkları andan itibaren, müdahalesini kabul ettikleri hekim gözetiminde tutulmalı ve kendi sağlık durumları hakkında her gün hekimleri tarafından bilgilendirilmelidirler.
- Açlık grevi eyleminde olan mahpusların günlük olarak Türk Tabipler Birliğinin açlık grevindeki mahpusların beslenmesi için belirlediği standartlar en az alınması gereken miktarlardır, kişiden kişiye bu ölçüler değişir ancak bu miktarlardan daha az alınmaz. Bu değerler minimum şekilde, 5 büyük bardak su, 2 çay kaşığı tuz, 5 yemek kaşığı şeker, 1 tatlı kaşığı karbonat ve 500 mg B1 vitamini, olarak mahpuslara verilmelidir.
- Açlık grevi sırasında, açlık grevi yapan mahpusların başka koşullardan kaynaklanan sağlık riskleri ortadan kaldırılmalıdır. Kullanılan malzemelerin temizliği ve sağlığa uygunluğu sağlanmalıdır. Bu kişilerin ılık ve nemli bir ortamda, fazla fiziksel aktiviteye maruz bırakılmaksızın bulunmaları sağlanmalıdır.
- Açlık grevindeki mahpusların var olan hastalıkları nedeniyle kullandıkları ilaçlara nasıl devam edecekleri konusunda doktorlar tarafından bilgi verilmelidir.
- Hapishane idaresi tarafından, açlık grevi eylemine giren mahpuslara ilişkin tekli oda uygulamasından vazgeçilmeli, refakatçi bulundurulmasına imkan sağlanmalıdır. Açlık grevi eylemine giren mahpuslara refakat eden, bakımlarını sağlayan mahpuslar için de gerekli bilgi ve olanaklar sağlanmalıdır. Bu nedenle Türk Tabipleri Birliği tarafından hazırlanmış “Açlık Grevi Sırasında Dikkat Edilmesi Gereken Konular” adlı bilgi notu, bu kişilere ve açlık grevi yapan mahpuslara iletilmelidir.
- Açlık grevinin kişinin kendi iradesiyle sonlandırıldığı, tedavi ve beslenmeye geçiş aşamasında, TTB'nin daha önceki açlık grevlerine katılmış olanların beslenmeye geçiş, eksikleri yerine koyma ve ortaya çıkan hastalık ve rahatsızlıkların tedavileri üzerine yapılmış olan araştırmalara bağlı olarak hazırladığı “Açlık Grevi Yapmış Hastada Tedavi Bakım Protokolü” uygulanmalıdır.
- Açlık grevi eylemi bittikten sonra yerine koyma ve beslenmeye geçiş aşamasında, ihtiyaç duyulabilecek hekim ve sağlık çalışanı daha önceden belirlenmeli, bu kişilere tedavi ile ilgili gerekli bilgiler verilmelidir.
- Hapishanelerde mahpusların haklarını kısıtlayıcı ve ihlal edici uygulamalardan vazgeçilmelidir.

Türkiye hapishanelerinde uzun süredir hak ihlalleri yaşanmaktadır ve bu durum sürekli hale gelmiştir. Özellikle 7242 sayılı infaz kanunu değişikliği ile siyasi mahpuslar bakımından infaz koşulları ağırlaştırılmış ve aleyhlerine bir durum yaratılmıştır.

Şunu vurgulamak gerekir ki; insan haklarının en önemli unsuru olan **yaşam hakkı, kutsaldır**.

İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde tutulan mahpuslar için daha önce de açlık grevi eylemleri yapılmış, bu eylemlerin etkisi ile tecrit geçici olarak kaldırılmış, ancak 25 Mart 2021 tarihinden beri görüş yasakları yeniden devreye girmiştir. Bu durum BM Mandela Kurallarına, CPT tavsiyelerine ve 5275 sayılı İnfaz Kanunu'na aykırıdır. Adalet Bakanlığı tarafından bir an önce yasal olmayan bu uygulamaya son verilmeli, gerek avukat gerekse aile görüşleri yaptırılmalıdır.

Ayrıca tüm hapishanelerde yaşanan hak ihlallerine son verilerek, kişi onuruna yakışır muamele yapılması, mahpuslara yönelik işkence, kötü muamele ve insan onuruna aykırı davranış yasağı kapsamında muamelelerin ve diğer hak ihlallerinin ortadan kaldırılması, hasta mahpusların tedavilerinin aksatılmadan yapılması, hastane sevkleri sonrası karantina koşullarının tecrit işkencesi uygulamasına dönüştürülmesinin önlenmesi hususunda Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Meclis İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Kamu Denetçiliği Kurumları ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlar görevlerini yapmalıdır.

Hapishane yaşamı özgürlüğün kısıtlanması dışında mümkün oldukça normal yaşam koşullarına yakın olmalıdır. Özgürlüğün kısıtlanması insan haklarının ihlal edilmesini ortaya çıkardığı için hapishanelerin dış dünyaya ve bağımsız heyetlere incelemeye açılması gerekmektedir. Açlık grevi sürecinde İnsan Hakları Derneği'nin, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği'nin, Çağdaş Hukukçular Derneği'nin, Türk Tabipler Birliği'nin, avukatların ve doktorların içinde bulunduğu **Bağımsız İzleme Heyetleri'nin hapishanelere girişi Adalet Bakanlığı tarafından kabul edilmelidir.**

Açlık grevine giren mahpuslar arasında çok sayıda önceki dönemlerde uzun süreli açlık grevi eylemine katılmış mahpuslar bulunmaktadır. Hapishane koşulları da düşünüldüğünde söz konusu grev mahpusların sağlığı tehlike oluşturmaktadır. ***Mahpuslar hayati tehlikeye girmeden Adalet Bakanlığı bir an önce, 5275 sayılı Kanunu'na, infaz tüzüğü ile yönetmeliğine açıkça aykırı olan İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde tutulan Abdullah ÖCALAN, Ömer Hayri KONAR, Hamili YILDIRIM ve Veysi AKTAŞ üzerinde uygulanan mutlak tecridi kaldırmalı ve mahpuslara haklarını kullandırmalıdır.***

**Özgürlük İçin Hukukçular Derneği İzmir Şubesi Hapishane Komisyonu
İnsan Hakları Derneği İzmir Şubesi Hapishane Komisyonu
Çağdaş Hukukçular Derneği İzmir Şubesi Hapishane Komisyonu
EGE TUHAY-DER**